

Julien Benda

Az írástudók árulása

Babits Mihály tanulmányával
Fordította: Rónai Mihály András

A nagy francia író, gondolkodó, Julien Benda csaknem száz évvel ezelőtt megjelent műve az írástudók – az emberiség szellemi vezetői – szerepének rendkívüli módon megnövekedett felelősségére mutatott rá. A könyv magyarul szállóigévé lett címe, az írástudók árulása, a modern kultúra egyik legfájdalmasabb jelenségét nevezte nevén.

Mi történik akkor, amikor az írók, tudósok, művészek, értelmiségiek elárulják hivatásukat, s az egyetemestől a partikuláris felé fordulnak? Milyen következményekkel jár, ha – Babits szavaival – a Szellem leborul a Tények előtt?

A könyv újbóli kiadása nyomán ismételten fel kell vetnünk és újra kell gondolnunk Benda 1927-es következtetését, hogy az emberiség erkölcstörténetében „századunk valóban úgy lesz egykor emlékezetes, mint a politikai gyűlöletek intellektuális megszervezésének százada." És vajon mi jellemzi már és jellemzi majd a 21. századot?

„Világhírű könyvet tart kezében az olvasó: korunk erkölcsi főművét" – kezdte bevezetőjét Az írástudók árulásának fordítója. A nagy visszhangot kiváltó, indulatot és lelkiismeretet egyaránt felkavaró könyv hírét hozzánk Babits Mihály hozta el. Az ő 1928-ban publikált, immár klasszikussá vált tanulmánya nyomán a hozzászólásokból „egész kis irodalom támadt".

Nem csoda, hiszen Julien Benda írása az értelmiség, az értelmiségi lét elevenébe vágó problémákat feszegetett. Állításai határozottak, provokatívak voltak.

Már a cím is: Az írástudók árulása.

És a részletek: Hogyan váltak a modern politikai szenvedélyek tökéletessé? – A politikai szenvedélyek természete. – Az írástudók befogadják a politikai szenvedélyeket. – Az írástudók beeresztik a politikai szenvedélyeket az írástudói munkába. – Az írástudók elveikkel játszanak

a politika kezére. – Dicsőítik a részlegest, ostorozzák az egyetemest. – Dicsőítik a gyakorlatit, ostorozzák a szellemit.

A teljes mű 1945-ben került a magyar olvasók kezébe Rónai Mihály András fordításában és bevezetőjével, Babits esszéjével, majd 1997-ben jelent meg a Fekete Sas Kiadó gondozásában.

Julien Benda: Az írástudók árulása
Babits Mihály tanulmányával
Fordította: Rónai Mihály András
Fekete Sas Kiadó, 2026. Könyvhét